

บันทึก

เรื่อง กระทรวงเกษตรธิการขอความวินิจฉัยเรื่องสำนักงานพระคลังข้างที่
ให้ผู้แทนรับโอนที่ดินแทนวัดเทพศิรินทราวาส

คณะกรรมการกฤษฎีกา(อนุกรรมการชุดที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

๑. นางสาวสง่า อาจสมิต และนางชวสุตร บรรหาร มีจิตศรัทธาบริจาคที่ดินตำบล พญาไท อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร ตามโฉนดเลขที่ ๑๘๘๓ ถวายเป็นสมบัติของวัดเทพศิรินทราวาส (วันถวายไม่ปรากฏในเรื่อง)

๒. พระคลังข้างที่ (สังกัดสำนักพระราชวัง) ในฐานะเป็นผู้แทนของวัดดังกล่าว แล้วได้ขอให้กรมที่ดินและโลหกิจ (กระทรวงเกษตรธิการ) จัดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวแล้วให้พระคลังข้างที่โดยอ้างถึงพระบรมราชโองการที่ปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขา ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ร.ศ.๑๒๑ ซึ่งมีความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อธิบดีกรมพระคลังข้างที่ (ซึ่งในเวลานั้นคือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตะ เป็นอธิบดี) เป็นมรรคนายกหรือผู้แทนวัดเทพศิรินทราวาสในพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓. กระทรวงเกษตรธิการขัดข้องในการที่พระคลังข้างที่จะขอรับโอนที่ดินที่รายนี้ กระทรวงเกษตรธิการเห็นว่า พระคลังข้างที่ไม่ใช่ผู้แทนวัด ผู้แทนวัดควรเป็นกรมธรรมการ (กองศาสนสมบัติ) ในกระทรวงธรรมการตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงธรรมการ พ.ศ.๒๔๗๖ (ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ.๒๔๗๖)

๔. คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติให้ส่งเรื่องนี้มาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความ

๕. คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาได้ความว่า ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ ได้แบ่งไว้ชัดว่า ที่วัดก็ดี ที่ธรณีสงฆ์ก็ดี เป็นสมบัติสำหรับพระศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปกครองรักษาสมบัติโดยพระบรมราชานุภาพ(มาตรา ๗) และการตั้งเจ้าคณะมณฑลแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร (มาตรา ๓๕)

๖. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ.๒๔๗๖ (ประกาศ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๖) ในหมวดว่าด้วยกระทรวงธรรมการไม่ได้แก้ไขระเบียบราชการและกฎข้อบังคับของกรมธรรมการที่ใช้อยู่แต่อย่างใด

๗. โดยเหตุนี้กรรมการร่างกฎหมายจึงมีความเห็นว่า พระมหากษัตริย์ยังทรงมีพระราชอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ อยู่เสมอในอันที่จะทรงแต่งตั้งมรรคนายกแล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร ถ้ามรรคนายกที่ได้ทรงแต่งตั้งขึ้นนี้ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยเหตุใด ๆ ก็ดี พระมหากษัตริย์ก็อาจทรงตั้งผู้อื่นเป็นมรรคนายกได้ต่อเมื่อพระมหากษัตริย์ไม่ได้ทรงใช้พระราชอำนาจแต่งตั้งแล้วและอาศัยเหตุที่ได้โอนกรมธรรมการมาขึ้นอยู่ในกระทรวงธรรมการ ๆ ก็อาจจะแต่งตั้งมรรคนายกเพื่อให้การงานดำเนินไปด้วยดีได้

๘. สำหรับเรื่องนี้ถ้าพระมหากษัตริย์จะทรงตั้งแตงมรรคนายกสำหรับวัดเทพศิรินทราวาสชั้นดังที่ได้เคยทรงตั้งแตงมาแต่ก่อนแล้ว ก็จะไม่ขัดโต้เถียงกันอีกต่อไปว่าใครจะเป็นผู้มีหน้าที่ไปขอจดทะเบียนที่ดินตามโฉนดแทนวัดเทพศิรินทราวาส (แต่โฉนดนั้นจะต้องลงชื่อวัดเทพศิรินทราวาส ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน) การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้จะเป็นประโยชน์ในการที่จะทำให้เรื่องง่ายเข้า และป้องกันมิให้เกิดข้อโต้เถียงว่านิติกรรมที่พระคลังข้างที่ได้ทำไปในเรื่องวัดหลวงนั้น มีผลในทางกฎหมายเพียงใด นอกจากนี้ควรระลึกว่าพระคลังข้างที่ยังคงเป็นผู้แทนวัดอื่นๆ อยู่อีก และเมื่อมีคดีในศาล ศาลก็ยอมรับว่าพระคลังข้างที่เป็นโจทก์หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับฐานอื่นแทนวัดตลอดมา

(ลงชื่อ) เดือน บุนนาค

(นายเดือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๔๘๐